

Afscheid Zihni Özdil (GroenLinks)

Toespraak Voorzitter van de Tweede Kamer, Khadija Arib

Geachte heer Özdil, beste Zihni,

Er zijn momenten dat de politiek alleen verliezers kent.

Dat was afgelopen week het geval, toen jij jouw vertrek aankondigde.

Het is pijnlijk voor de Kamer, voor je partij, maar vooral voor jou persoonlijk.

“De Tweede Kamer is niet altijd een comfortabele plek voor vrije geesten.”

Dat schreef *Volkskrant*-journalist Ariejan Korteweg op 15 mei, nadat je in *Trouw* pleitte voor de afschaffing van het leenstelsel.

Jij bent zo’n vrije geest, en het was voor velen een verrassing dat jij je in 2016 kandideerde voor GroenLinks.

Maar na je zoveelste optreden in een zaaltje in het land, waarin jij je opvattingen over de politiek verkondigde, zei iemand tegen je: ‘Waarom doe je het niet zelf?’

In de laatste column die je voor NRC schreef vóór je de Kamer in kwam, vertelde je over je drijfveren.

Je schreef: “Dat de kleinzoon van een arme Turkse boer, die in een huisje van gedroogd mest en cement is geboren, NRC-columnist kon worden, bewijst welk verschil kansen kunnen maken.

Dat de zoon van een immigrant kandidaat-Kamerlid kan zijn, illustreert de grootsheid van Nederland.

Maar het illustreert bovenal waarom gelijke kansen zo belangrijk zijn en waarom we de groeiende ongelijkheid in Nederland een halt moeten toeroepen.

Daar ga ik me voor inzetten.”

Je kreeg de portefeuilles hoger onderwijs, sociale zekerheid en werkgelegenheid en arbeidsmarkt.

Zware portefeuilles, maar óók portefeuilles waarin je heel concreet vorm en inhoud kon geven aan je drijfveren – aan je ideaalbeeld van gelijke kansen voor iedereen, of ze nou Zihni heten of Henk.

Uit je vragen, moties en voorstellen sprak steeds je afkeer van marktwerking en rendemenstdenken.

Jouw verhalen – hier in de Kamer en daarbuiten – worden altijd gekenmerkt door een wetenschappelijke onderbouwing.

Jij haalt je inspiratie uit literatuur van verlichtingsdenkers en Nobelprijswinnaars als Joseph Stiglitz en Paul Krugman, maar je citeert net zo makkelijk de Heilige Augustinus. Maar vooral Rosa Parks, het icoon van de zwarte Amerikaanse burgerrechtenbeweging, is een voorbeeld voor je.

De vrouw die, in jouw woorden, “niet zielig in een hoekje van de bus bleef staan, maar haar burgerschap opeiste”.

Zij leerde je dat gelijkheid iets is waar je ook zelf aan moet werken.

In de debatten die je voerde ging het soms hard tegen hard.

Deels deed je dat zelf.

Je waarschuwde er al voor in je maidenspeech, voor die Rotterdamse directheid.

In een betoog over neoliberalisme zei je ‘achterlijke ideologie’, en je noemde het ook ‘geouwehoer’.

Na afloop van je maidenspeech zei Lodewijk Asscher: “Ik houd er wel van, binnenkomen met een getrokken middelvinger naar iedereen om u heen.”

Maar je felle toon had – heeft – een reden.

Een paar jaar geleden zei je in een interview in *Trouw* dat kritiek de hoogste vorm van liefde is – vrij naar Thomas Jefferson (de grondlegger van de Verenigde Staten).

Je levert kritiek omdat je van Nederland houdt.

Een land waar je niet bent geboren, maar waar je van jongs af aan altijd thuis bent geweest.

Dat kwam grotendeels door je vader, die koos voor een huis in Lombardijen, geen schotel wilde en erop aandrong dat je naar de beste VWO-school van Rotterdam zou gaan.

De hardheid van het politieke debat heb je ook ervaren toen er filmpjes op Facebook werden gezet, waardoor je niet alleen zwaar werd aangevallen door Turkse media, maar ook uit Nederland tirades en bedreigingen over je heen kreeg.

Het raakte je ontzettend.

Dat dát kan in de Nederlandse politiek – dat vond jij onbegrijpelijk.

Maar je bleef weerwoord bieden.

Zoals die keer dat je een hatelijk bericht kreeg op Twitter: ‘Ga terug naar waar je roots liggen’.

Waarop jij reageerde: ‘Nou moe, ik ben net naar Amsterdam verhuisd. En nu moet ik van jou alweer terug naar Rotterdam.’

Het tekent wie jij bent.

Iemand die de confrontatie niet schuwt en die het debat aangaat.

Die stáát voor zijn idealen.

Vandaag vertrek je uit de Kamer, maar ik ben ervan overtuigd dat je via het maatschappelijk debat nog veel van je zult laten horen, over gelijkheid, over identiteit en over burgerschap.

Om op die manier mee te bouwen aan – en te knokken voor – een empathische samenleving.

Ik wens je daarbij alle goeds.